

Anesthetigion – risgiau a sgil-effeithiau

Teimlo'n sâl a chwydu

Gwybodaeth am y daflen hon Mae'r daflen hon yn trafod **teimlo'n sâl (cyfog)** neu **fod yn sâl (chwydu) ar ôl llawdriniaeth**. Mae hyn yn sgil-ffaith y gallech chi ei brofi os byddwch chi'n cael anesthetig cyffredinol. Mae'n egluro achosion cyfog a sut y gellir ei drin.

Mae anaesthetigion cyffredinol yn feddyginiaethau sy'n achosi cyflwr tebyg i gwsig dwfn. Maen nhw'n hanfodol ar gyfer rhai llawdriniaethau a thriniaethau. Yn ystod anesthetig cyffredinol, rydych chi'n anymwybodol ac yn teimlo dim.

Mae rhagor o wybodaeth am wahanol fathau o anesthetigion ar gael mewn ieithoedd gwahanol ar ein gwefan: www.rcoa.ac.uk/patientinfo/translations#languages.

Sut mae'n teimlo?

- Efallai y byddwch chi'n teimlo eich bod chi'n mynd i fod yn sâl (cyfog).
- Efallai y byddwch chi'n sâl (chwydu).
- Efallai y byddwch chi'n cael cyfog gwag (ceisio bod yn sâl ond heb ddim yn dod i fyny).
- Fel arfer mae'r teimlad cyfogleid yn para awr neu ddwy ac yn diflannu ar ôl triniaeth. Yn llai aml, gall fod yn estynedig a phara am fwy na diwrnod.

Pa mor debygol yw hyn o ddigwydd?

O bob 100 o bobl

17 wedi profi hyn

83 heb brofi hyn

Daw'r rhifau hyn o astudiaethau ymchwil. Gallwch weld ar ein gwefan o ble ddaw ein rhifau: www.rcoa.ac.uk/patientinfo/risks/evidence.

Beth sy'n achosi cyfog ar ôl anesthetig cyffredinol?

- Gall y cyffuriau sy'n cael eu defnyddio mewn anesthesia a rhai meddyginiaethau lleddfu poen wneud i chi deimlo'n sâl. Gall rhai anesthetigion rhanbarthol, fel anesthetig asgwrn cefn ac epidwral, achosi salwch hefyd.
- Gall anesthetigion ostwng eich pwysedd gwaed. Gall pwysedd gwaed isel wneud i chi deimlo'n sâl.
- Gall ymprydio (peidio â bwyta nac yfed) cyn y llawdriniaeth wneud i chi deimlo'n sâl wedyn, ond mae'n ofynnol i'ch cadw chi'n ddiogel yn ystod yr anesthetig. Dylech ddilyn yn ofalus unrhyw gyfarwyddiadau a roddir ichi ynghylch peidio bwyta ac yfed cyn eich llawdriniaeth.
- Rydych chi'n fwy tebygol o deimlo'n sâl os ydych chi'n dioddef o salwch teithio neu wedi teimlo'n sâl ar ôl anesthesia o'r blaen.
- Mae rhai llawdriniaethau yn fwy tebygol o wneud i chi deimlo'n sâl:
  - llawdriniaethau ar eich abdomen (stumog) neu yn ardal yr organau cenhedlu
  - llawdriniaethau gynaeolegol (system atgennhedlu menywod)
  - llawdriniaethau yn eich 'clust, trwyn a gwddf', fel tynnu tonsiliau
  - llawdriniaethau i gywiro tro yn y llygad
  - llawdriniaethau sy'n fwy na dwy neu dair awr o hyd.
- Gall gorbryder gynyddu'r risg o deimlo'n sâl. Os ydych chi'n poeni neu'n bryderus, dywedwch wrth eich anesthetydd. Gall ef neu hi siarad â chi am eich pryderon. Weithiau gall gynnig meddyginiaeth i helpu gyda phryder.

Beth os ydw i'n teimlo'n sâl?

Mae pethau y gall y tîm sy'n gofalu amdanoch chi eu gwneud i wneud i chi deimlo'n well os ydych chi'n teimlo'n sâl. Byddant yn:

- monitro eich pwysedd gwaed a chyflymder eich calon i wneud yn siŵr nad yw eich pwysedd gwaed yn rhy isel
- rhoi hylifau a meddyginiaethau gwrth-salwch i chi naill ai drwy wythïen neu fel tabled i'w llyncu.

Beth all helpu i atal salwch?

Y math o anesthetig

Efallai y bydd eich anesthetydd yn defnyddio gwahanol fathau o anesthetig. Mae rhai yn llai tebygol o wneud i chi deimlo'n sâl. Bydd eich anesthetydd yn egluro pa fath o anesthetig sydd fwyaf addas i chi ac i'r math o llawdriniaeth rydych chi'n ei chael.

Bwyta ac yfed cyn gynted â phosibl ar ôl llawdriniaeth

Byddwch yn cael cyngor ynghylch rhoi'r gorau i fwyta ac yfed cyn eich llawdriniaeth. Fodd bynnag, gall mynd yn rhy hir heb fwyd a diod wneud i chi deimlo'n sâl ar ôl y llawdriniaeth. Ceisiwch fwyta ac yfed cyn gynted ag y gallwch chi ar ôl y llawdriniaeth.

Bydd y tîm sy'n gofalu amdanoch chi yn eich cyngori ynghylch pryd y gallwch chi ddechrau bwyta ac yfed eto. Efallai y byddan nhw'n rhoi ychydig o ddŵr i chi yn fuan ar ôl y llawdriniaeth ac yna'n cyflwyno diodydd eraill a phrydau ysgafn.

Beth alla i ei wneud fy hun?

Gweithredwch yn gynt yn hytrach nag yn hwyrach

Gofynnwch i'ch nyrsys neu'ch anesthetydd cyn gynted ag y byddwch chi'n dechrau teimlo'n sâl. Mae'n well trin y teimlad cyfoglyd cyn iddo fynd yn rhy ddrwg, oherwydd gall teimlo'n sâl iawn neu fod yn sâl effeithio ar eich adferiad.

Siaradwch â'ch anesthetydd os ydych chi wedi cael anesthetig yn y gorffennol ac wedi teimlo'n sâl wedyn. Mae pethau y gall ef neu hi eu gwneud i leihau'r risg y bydd yn digwydd eto.

Peidiwch ag eistedd i fyny neu godi o'r gwely yn rhy gyflym ar ôl eich llawdriniaeth. Gall eich pwysedd gwaed newid pan fyddwch chi'n eistedd i fyny neu'n codi'n gyflym. Gall hyn wneud i chi deimlo'n sâl.

Os ydych chi mewn poen, siaradwch â'ch anesthetydd neu'ch nyrsys. Gall poen difrifol wneud i chi deimlo'n sâl. Byddan nhw'n gallu rhoi mwy o feddyginiaeth lleddfu poen i chi, neu ddefnyddio meddyginiaeth wahanol.

Anadlwch yn ddwfn ac yn araf os ydych chi'n teimlo'n sâl.

Gallech chi ystyried therapïau amgen. Gallai aciwbigo, aciwbwysau neu aromatherapi helpu i atal cyfog. Nid oes digon o ymchwil i ddweud a yw'r technegau hyn yn gweithio neu pa mor dda y maen nhw'n gweithio. Os ydych chi am roi cynnig ar y rhain, bydd angen i chi drefnu gweithiwr proffesiynol hyfforddedig eich hun.

Gwybodaeth ddefnyddiol

Salwch teithio

Os ydych chi'n mynd adref ar ddiwrnod eich llawdriniaeth, efallai y byddwch chi'n profi salwch teithio. Mae hyn oherwydd y bydd symud yn cael mwy o effaith arnoch chi.

Ymwadiad

Rydym yn gwneud pob ymdrech i gadw'r wybodaeth yn y daflen hon yn gywir ac yn gyfredol, ond ni allwn warantu hynny. Nid ydym yn disgwyl i'r wybodaeth gyffredinol hon ymdrin â'r holl gwestiynau a allai fod gennych nac ymdrin â phopeth a allai fod yn bwysig i chi. Dylech drafod eich dewisiadau ac unrhyw bryderon sydd gennych chi â'ch tîm meddygol, gan ddefnyddio'r daflen hon fel canllaw. Ni ddylid trin y daflen hon ar ei phen ei hun fel cyngor. Ni ddylid ei defnyddio at unrhyw ddibenion masnachol neu fusnes. I weld yr ymwadiad llawn, ewch i: [www.rcoa.ac.uk/patient-information-translations-welsh].

Caiff pob cyfieithiad ei ddarparu gan gymuned cyfieithwyr Translators without Borders. Caiff ansawdd y cyfieithiadau hyn ei wirio er mwyn sicrhau eu bod mor gywir â phosibl, ond gallai fod gwallau a gallai peth gwybodaeth gael ei chamddehongli.

Dywedwch wrthym beth yw eich barn

Rydym yn croesawu awgrymiadau ar gyfer gwella'r daflen hon.

Os hoffech chi wneud unrhyw sylwadau, e-bostiwch: patientinformation@rcoa.ac.uk

Royal College of Anaesthetists (Coleg Brenhinol yr Anesthetyddion)

Churchill House, 35 Red Lion Square, London WC1R 4SG

www.rcoa.ac.uk

Chweched Argraffiad, Tachwedd 2024

Bydd y daflen hon yn cael ei hadolygu o fewn tair blynedd o ddyddiad ei chyhoeddi.

© 2024 Royal College of Anaesthetists (Coleg Brenhinol yr Anesthetyddion)

Caniateir copïo'r daflen hon at ddibenion cynhyrchu deunyddiau gwybodaeth i gleifion. Dyfynnwch y ffynhonnell wreiddiol hon. Os ydych am ddefnyddio rhan o'r daflen hon mewn cyhoeddiad arall, rhaid rhoi cydnabyddiaeth addas a thynnu'r logos, y brandio a'r delweddau. Am ragor o wybodaeth, cysylltwch â ni.